

BIBLION

"HABENT
SUA
FATA
LIBELLI"

REVISTĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE "IOAN N. ROMAN" CONSTANȚA

NR. 1, 2009

SERIE NOUĂ

APARE SEMESTRIAL

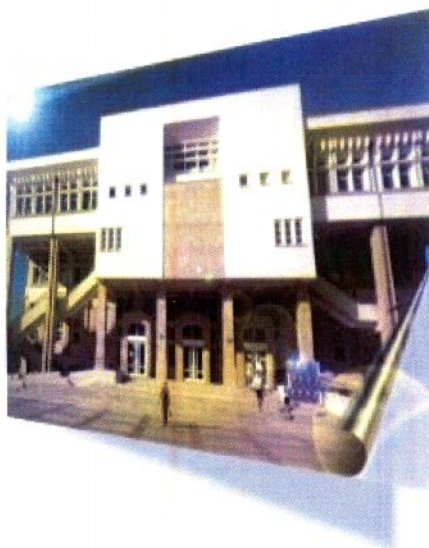
BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ "IOAN N. ROMAN" CONSTANȚA, INSTITUȚIE EMBLEMATICĂ A SPAȚIULUI DOBROGEAN

La 78 de ani de la înființare, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” este o structură infodocumentară și culturală de referință a spațiului dobrogean, a cărei activitate, orientată permanent spre diversificarea și modernizarea serviciilor, consacră puternica vocație comunitară a bibliotecii publice.

Dezvoltarea armonioasă a colecțiilor cu caracter enciclopedic, a fondului local și a unor fonduri specializate, eleborarea unor instrumente de informare pertinente, asamblarea lor într-un sistem informațional bine articulat, valorificarea complexă, prin comunicare către utilizatori dar și prin cercetări proprii, a documentelor deținute de bibliotecă, animația care promovează și intensifică în forme specifice procesul lecturii publice sunt activități care au stat permanent în atenția preocupărilor profesionale. Racordarea bibliotecii la exigențele societății informaționale, prin automatizarea proceselor biblioteconomice și prin amplificarea serviciilor care privilegiază aspecte imperative precum achiziția de documente cu geometrie variabilă și accesul la resurse informaționale din întreaga lume constituie prioritățile acestor zile și șansa de a construi de pe acum „biblioteca viitorului”.

Colecțiile pe suporturi clasice sunt reprezentate de publicații monografice și seriale, manuscrise, documente cartografice, iconografice și audio-vizuale, microfilme. Lor li s-au alăturat documente electronice (CD-ROM-uri, DVD-uri, baze de date specializate) din ce în ce mai solicitate de utilizatori.

Serviciile tradiționale de consiliere, informare, lectură și studiu au fost modernizate. Informatizarea proceselor biblioteconomice, realizată prin dotarea cu echipamente informatice și implementarea sistemului integrat de bibliotecă TINLIB, înglobează aproape toate segmentele de activitate, de la achiziția și prelucrarea documentelor, catalogul informatizat, cu multiple chei de căutare, bibliografia locală ca serviciu documentar

specializat, înscrierea utilizatorilor, crearea interfeței pentru public în consultarea cataloagelor și căutarea autonomă a documentelor, conectarea la surse externe de informații (Internet, baze de date la distanță), accesul gratuit la resurse electronice și e-mail, barcodarea și circulația publicațiilor, până la generarea rapoartelor de specialitate. Înființarea Centrului de Informare Comunitară, a cabinetului de documentare O.S.I.M. și a ludotecii, posibilitatea preluării integrale de documente legislative sau alte tipuri de resurse electronice pe CD, împrumutul la domiciliu de documente multimedia, împrumutul interbibliotecar intern și internațional, dar și facilitățile de multiplicare, listare și scanare constituie tot atâția pași pe calea modernizării.

Biblioteca a inițiat un program de digitizare a microfilmelor, a unor documente foarte solicitate dar aflate într-o fază avansată de degradare (de ex. presă dobrogeană veche pe suport de hârtie), a colecției de diafilme și

diapozitive pentru copii, intenționând în perspectivă realizarea unei galerii iconografice și a fonotecii de aur în format electronic.

Oferta culturală și științifică prin care se valorifică potențialul informațional al bibliotecii se exprimă prin manifestări devenite tradiționale precum Clubul Artelor, ale cărui ediții reunesc periodic personalități reprezentative din spațiul pontic și nu numai, în expoziții și lansări de carte, expoziții de pictură, grafică și fotografie, simpozioane, dezbateri, reuniuni profesionale, în parteneriat cu alte instituții de cultură, cu instituția școlară, institute de cercetări, ONG-uri.

Programele și proiectele bibliotecii sunt ample, ambițioase. Menționăm doar programul *Monographica – Memorie și identitate*, ce urmărește realizarea după criteriile științifice de monografii ale localităților județului, *Dicționarul de personalități dobrogene*, din care au apărut deja trei volume, ce valorifică patrimoniul cultural dobrogean prin oamenii care au avut contribuții marcante în acest spațiu cultural, și programul *Biblionet – Lumea în bibliotecă mea*, inițiativă a Fundației Bill și Melinda Gates, prin care biblioteca județeană, dar și bibliotecile locale își amplifică serviciile către comunitate prin înființarea de centre de internet pentru public, finanțate cu echipament informatic și furnizare de instruire a bibliotecarilor. Există proiecte în diverse faze de derulare, adresate în special elevilor, tinerilor și persoanelor cu nevoi speciale.

Prin toate acestea, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” dorește să fie un loc geometric al informației și al culturii, o instituție a cunoașterii aptă să satisfacă într-o măsură din ce în ce mai mare exigențele lumii contemporane.

Dr. Liliana Lazia
Director al Bibliotecii Județene
"Ioan N. Roman" Constanța

• BIBLIOLOGIE ȘI ȘTIINȚELE INFORMĂRII •

MISIUNEA BIBLIOTECII PUBLICE ÎN REȚEAUA NAȚIONALĂ DE STRUCTURI INFODOCUMENTARE

Programul de modernizare și diversificare a produselor și serviciilor bibliotecilor publice, de creștere a impactului lor în comunitate, prin consolidarea proceselor biblioteconomice (extinderea rețelei informatice), referințe electronice și de pe Internet, salvarea în format electronic a informației tradiționale, catalog județean partajat, integrarea în catalogul național partajat etc, dezvoltarea Centrului de Informare Comunitară, atragerea nonutilizatorilor, rezervări de titluri, servicii pentru persoane cu nevoi speciale, diversificarea ofertei culturale aduc structurile infodocumentare de acest tip într-o poziție din ce în ce mai importantă în mediul social.

Iată de ce, permanent, biblioteca publică trebuie să se asigure că direcțiile sale dezvoltare sunt corecte.

Piața instabilă a forței de muncă, o anumită dinamică socială greu controlabilă schimbările economice de toate tipurile, dar și de mișcarea populației au consecințe în timp și asupra bibliotecilor.

Finalizarea studiilor universitare nu mai înseamnă că aici se oprește procesul educațional. Dimpotrivă, din ce în ce mai mulți membri adulți ai comunității merg spre studii de master (de exemplu, funcționarii bancari și- mai recent- angajații companiilor multinaționale).

Educația permanentă devine un termen care își găsește din ce în ce mai multă acoperire în societate.

Bibliotecile publice pot oferi un acces corespunzător la resursele electronice, specialiști în informare pentru sprijinirea acestor procese complexe care antrenează segmente importante ale societății.

Bibliotecile publice au un viitor ca centre de autoinstruire și educație permanentă pentru toate nivelele societății.

„Aceasta a fost dintotdeauna funcția bibliotecii publice, dar niciodată ca în condițiile contemporane nu are contextul în care se poate împlini”¹.

Același autor mai spune, exprimându-se plastic despre viitorul structurilor infodocumentare, într-un mediu tot mai accentuat concurențial: „The walls of the cages in which libraries lived are falling fast, and public and academic librarians have to learn to survive in the jungle”².

Pe de altă parte, bibliotecile universitare au făcut, la rândul lor, un efort de deschidere către mediul non-universitar, permițând, în unele țări, accesul la documentele lor și celor care nu au tangență directă cu mediul academic propriu-zis.

Rămâne limpede faptul că centrele academice de studiu/cercetare/informare - și numim prin aceasta bibliotecile universitare- vor continua să aibă ca public țintă studenții/cadrele didactice/cercetătorii pentru a furniza informație de nivel academic, în timp ce bibliotecile publice își vor menține statutul de furnizori de informații variate, inclusiv asupra vieții sociale, oferind:

- colecție de împrumut a materialelor tipărite și multimedia
- acces la rețele pentru navigare în rețea și căutarea informației
- stații de lucru pentru clienți
- oportunități de învățare și formare continuă
- spațiu pentru întâlniri și dezbateri
- servicii electronice de consultare a documentelor
- cooperare strânsă cu alte instituții de memorie documentară
- servicii speciale diferitelor grupuri țintă³
- suport al educației și învățământului⁴
- centru TI
- centru cultural al comunității.

Și vor fi parte a rețelei naționale de biblioteci publice, completând bibliografia națională cu aspecte de bibliografie locală, dar și parte a rețelei mondiale de biblioteci, cu respectarea unor standarde de compatibilitate, parteneri activi în apărarea democrației.

Literatura de specialitate occidentală accentuează rolul de protecție socială, cu o semnificativă participare a tehnologiei informației.

G.E. Holt în „On becoming essential: an agenda for quality in twenty-first century public libraries” arată că: „Biblioteca publică este un loc-chiar într-o lume electronică mai largă-în care să se ofere acces la Internet celor care nu au acasă sau la lucru. Biblioteca în care lucrează a stabilit deja „equity sites” care sunt oferite grupurilor neprivilegiate care au acces la distanță la resursele bibliotecilor”⁵.

C. B. Lowry în „Putting the pieces together-essential technologies for the virtual library”⁶ Journal of Academic Librarianship, 21, 1995, p. 297-300 consideră că bibliotecile pot supraviețui dacă își creează „o infrastructură virtuală”, pentru aceasta fiind necesare:

- a) tehnologii pentru a face informația accesibilă comunității pe care o servesc
- b) crearea unui corp de informație electronică de care utilizatorii au nevoie
- c) rezolvarea problemelor legale și de politică a publicațiilor (de exemplu copyright-ul) care acum împiedică accesul la informație și distribuția acesteia.

Un alt autor, R. Atkinson crede că bibliotecile trebuie să meargă mai departe: bibliotecarii trebuie să faciliteze accesul la informație prin crearea de baze de date de importanță locală prin descărcarea lor de pe Internet, trebuie să fie pregătiți să creeze baze de date compozite în funcție de cererile utilizatorilor, să le redea Internetului în această formă compozită.

R. Atkinson în: „Text mutability and collection administration”, publicat în: Library Acquisitions: Practice and Theory, 14, 1990, p. 355-358⁷ consideră că: „Ei [bibliotecarii, nm] trebuie să faciliteze accesul la informație prin crearea de baze de date de importanță locală prin descărcarea din surse de Internet, și trebuie să fie pregătiți să creeze noi documente compozite, așa după cum au nevoie utilizatorii, pe baza textului și graficii, în diferite locuri din rețea” (traducerea noastră).

Concluzionând, afirmăm că esențială pentru specialiștii în științele informării devine cunoașterea și apropierea mediului politico-economic, social, tehnic, cultural, religios în care există și își desfășoară activitatea bibliotecile din rețelele publice, ca una din condițiile esențiale de răspuns nuanțat la nevoile de informare-documentare, dar și loisir ale comunității pe care acestea o servesc.

Note:

¹Până în prezent, un număr restrâns de biblioteci au astfel de servicii de sine stătătoare sau incluse în alte structuri de referințe și informare

²Izolarea în care trăiește o bibliotecă dispăre rapid, și bibliotecarii publici și academici trebuie să învețe să supraviețuiască în junglă”. În: Information and Library Management 2000+ /edited by W. Malcom Watson. Newcastle: University of Northumbria at Newcastle 1997, p.78

³Bibliotecile trebuie să identifice grupurile defavorizate pentru a acționa spre acoperirea nevoilor lor de informare și reducerea decalajului cu alte categorii de membrii ai comunității (programe de tipul all inclusive)

⁴Bibliotecile pot sprijini instruirea și în mod indirect: utilizatorul care vine să ia un ghid de călătorie poate fi îndrumat și spre alte documente de tip carte sau multimedia de prezentare turistică, prilej de a se familiariza cu baza de date a bibliotecii și a utiliza calculatorul, documente electronice multimedia etc

⁵Journal of Academic Librarianship, 21, 1995, p. 297-300

⁶ibidem

⁷ibidem

DESPRE LIBERTATE ÎN DEZVOLTAREA COLECȚIILOR

Referindu-se la biblioteca publică, articolul nostru este despre una dintre problemele biblioteconomiei, nu îndeajuns cercetate: chestiunea libertății bibliotecarilor în realizarea funcției de dezvoltare a colecțiilor. Raționamentul nostru este construit pe o definiție a dezvoltării colecțiilor ce privilegiază influențele mutuale dintre bibliotecari și utilizatori: dezvoltarea colecțiilor este interacțiune cu comunitatea locală, cu piața de carte și piața ideilor, pentru împlinirea nevoilor informaționale ale utilizatorilor. Pledoaria pentru această caracterizare este prezentată în paginile articolului nostru, *Schimbarea predicatului în dezvoltarea colecțiilor*, publicat în *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării* (Alexe, 2008: 22-9).

Este evident că bibliotecarul nu are libertate totală de acțiune în realizarea dezvoltării colecțiilor bibliotecii sale. Biblioteca este o instituție, „structură relativ stabilă de statusuri și roluri și de relații sociale, având menirea de a conduce la satisfacerea anumitor nevoi ale oamenilor în societate sau la îndeplinirea anumitor funcții sociale” (Vlăsceanu, 2003: 85). Particularizând, bibliotecarul este situat social în coordonatele satisfacerii nevoilor de informare ale utilizatorului, iar în această poziție joacă un anumit rol. Bibliotecarul are pe biroul lui operaționalizarea comportamentului prescris de comunitate pentru el: fișa postului. (Studiile pertinente despre dezvoltarea colecțiilor vorbesc, pe bună dreptate, de o politică de dezvoltare a colecțiilor care să conducă întregul proces, efort consemnat în scris, care să înceapă cu declarația de misiune a bibliotecii, să sfârșească cu evaluarea frecvenței de solicitare la lectură a documentelor care au făcut obiectul dezvoltării colecțiilor și să conțină, în diviziune, toate sarcinile de îndeplinit. Dacă focalizăm analiza pe bibliotecar ne putem însă referi doar la fișa postului său.)

Discuția legată de fișa postului are relevanță atât din punctul de vedere al relației dintre bibliotecar și utilizator, cât și din cel al conceptului ce trebuie folosit pentru a caracteriza subsistemul ce este răspunzător de dezvoltarea colecțiilor într-o bibliotecă publică. Întrebarea care se pune este: există ceva libertate pentru bibliotecar în lateralele ori dincolo de setul de comportamente prescrise? Dacă răspunsul este negativ, dacă fișa menționează strict și complet acțiunile bibliotecarului, atunci normele prescriptive sunt, fără dubiu, cauzele și explicațiile comportamentului, iar dezvoltarea colecțiilor este un proces determinat în întregime. În plus, structura formală a bibliotecii ce se ocupă cu dezvoltarea colecțiilor ar trebui să poarte numele de *actor social*, întrucât se conformează total rolurilor prescrise (Cf. Zamfir și Vlăsceanu, 1993: 20-1), iar paradigma, nu doar potrivită, ci unică pentru investigarea fenomenului ar fi cea deterministă.

Părerea noastră este că lucrurile nu stau nici pe departe așa. Din cel puțin două motive: (1) fișa postului nu poate lista toate drepturile, obligațiile și modul lor de aplicare; cel mai adesea fișa postului este un cod de bune (ori optime) practici; (2) cadrul interacțiunii bibliotecarului cu utilizatorul și cu mediul editorial este atât de complex și sensibil, încât bibliotecarul, chiar având în intenție finalitățile prezente în fișa postului, va produce acte neprevăzute de aceasta. În plus, cei

doi actori evaluează și interpretează mediul social, făcând cele mai potrivite alegeri, cu alte cuvinte își definesc situațiile în care se găsesc. Ca atare, credem că nu este cazul să interpretăm fișa ca fiind o cauză a comportamentului său, precum ar spune proiectanții de cercetări deterministe. Itemii conținuți de fișa postului ne spun, pur și simplu, că mediul în care are loc interacțiunea dintre bibliotecar și utilizator nu este întru totul la dispoziția hazardului, nu este „stare de natură”, ci este, într-o oarecare măsură structurat, definit. Fiecare dintre cei doi actori știe că acționează într-un mediu caracterizat de așteptări și influențe reciproce.

Între bibliotecar și utilizator s-a stabilit o interesantă convenție socială, ușor de decelat în plan comportamental. Bibliotecarul și utilizatorul se întâlnesc efectiv, față către față (nu doar în spațiul special amenajat de către bibliotecar pentru lectură și împrumut, ci uneori – cazul informării comunitare de transfer al serviciilor de bibliotecă – în chiar mediul obișnuit al utilizatorului), sau la distanță (prin intermediul telefonului, al poștei electronice, al blog-urilor ori pe pagina web a bibliotecii) deoarece au convenit asupra câtorva lucruri. Printre ele faptul că bibliotecarul posedă și dezvoltă o colecție de documente care împlinesc nevoile de lectură ale utilizatorului. Cei doi se află, în termeni și explicitarea lui Raymond Boudon, într-o „stare de contract”: „indivizii nu pot lua o hotărâre fără a se gândi, printre altele, la efectele acțiunilor lor asupra celorlalți [...]. Conceptul de contract [...] corespunde acțiunii de restrângere a libertății individuale [...], sau a autonomiei individului” (Boudon, 1990: 211).

Finalitatea acțiunilor bibliotecarilor care se ocupă de dezvoltarea colecțiilor are două fațete: (i) împlinirea necesităților de informare ale utilizatorilor și (ii) oferirea de resurse care să contribuie la dezvoltarea lor intelectuală și comunicațională. Pentru simplificarea problemei, ne vom referi numai la primul aspect al tendinței. De altfel, vom mai face o limitare, prin aceea că vom lua în seamă doar câmpul intrărilor în colecții, al achiziției, nu și al eliminării.

Împlinirea nevoilor de informare ale membrilor comunității este consecința a transformării colecțiilor bibliotecii. Termenul de transformare nu se traduce în adăugare de documente ori/ și eliminare și nici strădanie de păstrare a volumului de cărți existente (acestea putând fi metode de realizare a scopurilor dezvoltării colecțiilor, ori efecte ale aplicării ei), ci trecere a colecțiilor de la o stare la o altă stare, care poate fi ori nu diferită cantitativ, însă este fără doar și poate diferită calitativ. Prefacerea colecțiilor bibliotecii publice este absorbtie (limitată) de documente, de aceea ea pune problema relațiilor bibliotecarilor cu producția editorială și cu bugetul bibliotecii.

Am ajuns astfel în punctul în care concedem că dezvoltarea colecțiilor este o problemă de raport între patru vectori: nevoile utilizatorilor, colecțiile existente, bugetul bibliotecii și oferta editorială. Pentru a dezbată această relație e nevoie de o descriere uniformă a vectorilor, de o deviză valabilă pentru toți. Fiecare dintre aceste variabile poate fi exprimată în bani, dar și – în consens cu obiectivul nostru – în documente, mai exact în grupuri de documente. Să luăm seama la gradul de adecvare al acestei cuantificări la conceptele

noastre: „biblioteca publică A deține un număr N de documente, rânduite în X colecții”. „Producția editorilor din țară, în perioada $t_1 - t_2$, este de M titluri de documente și O număr total de documente”. „Bugetul alocat anului următor permite bibliotecii publice A să achiziționeze o cantitate C_1 documente (D_1, D_2, \dots, D_n), sau o cantitate C_2 documente (D'_1, D'_2, \dots, D'_p), sau C_3 documente, etc”. „Conform studiilor, necesitățile de lectură ale utilizatorilor bibliotecii A pot fi definite ca reprezentând documentele (U_1, U_2, \dots, U_q) în cantitatea V_1 , sau documentele (U'_1, U'_2, \dots, U'_r), în cantitatea V_2 , etc., pe care le solicită ori le-ar solicita utilizatorii bibliotecii A”. Iată expresii care validează ipoteza noastră asupra cuantificării colecțiilor, producției editoriale, bugetului și nevoilor informaționale.

Se constată cu ușurință că fiecare dintre indicatori poate fi descris după următoarea formulă: sumă de grupuri de documente. Biblioteca reprezintă suma colecțiilor de documente aflate pe rafturile bibliotecii, producția editorială este o sumă de grupuri de documente aflate în librării, combinările de grupuri de documente ce pot fi cumpărate cu resursele financiare constituie bugetul, iar nevoile utilizatorilor reprezintă suma de grupuri de documente pe care le solicită cititorii la bibliotecă, plus cele pe care le-ar solicita dacă biblioteca le-ar deține. Intenționăm să explorăm raporturile dintre sferile noțiunilor care definesc dezvoltarea colecțiilor unei biblioteci publice oarecare, prin metoda formală, în doi pași: mai întâi se vor avea în vedere colecțiile constituite, nevoile utilizatorilor și producția editorială, iar apoi se va aplica funcția bugetară.

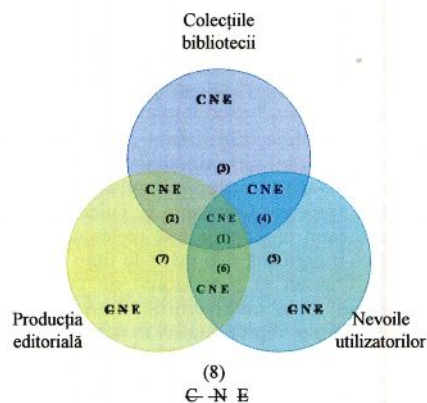

Figura 1. Raporturile dintre colecțiile bibliotecii, producția editorială și nevoile utilizatorilor

unde:

C : Există colecții ale bibliotecii.

⊂ : Nu există colecții ale bibliotecii.

N : Există nevoi ale utilizatorilor bibliotecii.

⊄ : Nu există nevoi ale utilizatorilor bibliotecii.

E : Există grupuri de documente produse de editori.

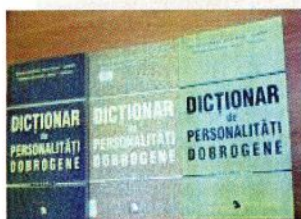
⊄ : Nu există grupuri de documente produse de editori.

Diagrama din figura 1 prezintă ipoteza noastră conform căreia raporturile dintre noțiunile date

(continuare în pag. 9)

• DOBROGEA ȘI DOBROGENII •

DICTIONARUL PERSONALITĂȚILOR DOBROGENE, O LUCRARE NECESARĂ

În programul Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman”, preocuparea pentru valorificarea documentară a istoriei locale și a personalităților care au animat-o este o constantă. De altfel, instituția noastră își adjucează instituirea pe plan național a bibliografiei locale ca tip de activitate specializată, având instrumente, metode și rigori proprii, cu rezultate fructificabile în baze de date autorizate și publicații de referință.

Lucrările dedicate de-a lungul timpului personalităților dobrogene constituie selecții de nume reprezentative ale spațiului danubiano-pontic, cel mai consistent fiind volumul *Reprezentanți ai Dobrogei în știință și cultura românească*, elaborat de bibliograful Constanța Călinescu și Ion Faiter în intervalul 1969-1979. Se impunea așadar o abordare mai cuprinzătoare, care să depășească dimensiunile unor bio-bibliografii punctuale sau sectoriale. În colaborare cu Biblioteca Universității „Ovidius”, s-a conturat ideea unui dicționar, ca lucrare de referință ce-i desemnează pe oamenii valoroși din toate domeniile de activitate, oameni care au dar relief primei provincii istorice românești.

Conceptul de „personalitate dobrogeană”, definit mai complex, a fost aplicat celor care s-au născut pe pământul dintre Dunăre și Mare (județele Constanța și Tulcea), dar și aceluia care, născuți pe alte meleaguri, și-au legat pe o perioadă mai mare de timp (15 ani) destinul uman și profesional de Dobrogea devenind, prin contribuțiile lor marcante, proeminenți și reprezentativi în această zonă a țării. A fost depășit criteriul inițial al existenței operei scrise, incluzându-se și persoane care s-au remarcat prin forme noi de activitate în domeniul în care s-au afirmat.

Dicționarul a fost gândit de coordonatori în patru volume, din care, începând din anul 2004, au apărut primele trei. Structura volumelor, urmărind parțial principiul bibliologic al Clasificării Zecimale Universale, a fost determinată de natura materialului informațional acumulat până în momentul publicării, precum și de rigorile survenite pe măsură ce dicționarul se contura.

Primul volum cuprinde personalități din domeniile: matematică, fizică, chimie, biologie, botanică, zoologie, medicină, tehnică, etnografie, științe economice, lingvistică, istorie, geografie, geologie, meteorologie. Cel de-al doilea volum, apărut după un an, semnaleză

nume reprezentative din politică, administrație publică, armată și justiție. Cel de-al treilea, apărut în anul 2008, desemnează personalitățile din filozofie, psihologie, pedagogie, logică, sociologie și teologie. Ultimul volum, în curs de elaborare, va fi dedicat domeniilor: bibliologie, presă, arhitectură, arte plastice, artă teatrală și cinematografică, muzică, sport și literatură.

Dificultățile unui astfel de demers care repertoriază persoane sunt mari. Unele țin de procesul de documentare în sine. Chiar dacă pentru personalitățile în viață s-a utilizat un chestionar a cărui completare a fost asumată de repondenți, chiar dacă pentru cei care nu mai sunt au fost consultate documente de toate tipurile, inclusiv resurse internet și mărturii orale din surse credibile, lacunele, inexactitățile și inconsecvențele nu lipsesc. Selecția a fost și ea, uneori, supusă compromisului.

Tocmai de aceea, colegiul redacțional a decis realizarea ulterioară a unui volum cumulativ care să repare omisiunile sau larghețea unor abordări. Iar în perspectivă, pe baza acestor „memorii imperfecte”, dar necesare momentului, biblioteca intenționează elaborarea unei enciclopedii a oamenilor de seamă din spațiul dobrogean, care să cuprindă, în urma unei selecții cu adevărat științifice, numai nume care onorează exigențele ideii de personalitate. Este un proiect de anvergură, ambițios și dificil, pe care îl considerăm o datorie de onoare față de acest ținut încărcat de istorie și față de valorile lui.

Adriana Gheorghiu

POVESTEA UNUI SAT DOBROGEAN

Ion Faiter (etnograf, poet, prozator), dar și cu o bogată activitate în domeniul învățământului, bibliologiei a publicat de curând lucrarea: „*Remus Opreanu – Povestea unui sat dobrogean*”. Constanța, Editura MAR, 2009. Autor a peste șaptesprezece volume cu tematică diversă și a numeroase articole și studii apărute în diverse ziare și reviste, Ion Faiter a realizat cu câțiva ani în urmă o altă monografie (două ediții: 1996 și 2004) foarte bine primită de public și premiată – „Liceul Mircea cel Bătrân”.

Lucrarea pe care o supunem atenției cititorilor în rândurile care urmează este tot o monografie – dar una deosebită – cea a unei localități, și nu una oarecare, ci chiar aceea în care autorul a văzut lumina zilei.

Sentimentul care răzbate din cuprinsul lucrării este dragostea față de locurile natale.

Din această perspectivă trebuie privită strădania autorului, de a panorama un spectru foarte larg din viața satului, „considerat uneori cătun, dar niciodată comună, și, de curând, cartier al Medgidiei, Remus Opreanu.”

Bogăția conținutului acestei lucrări, cât și spațiul limitat de care dispunem, ne împiedică, oarecum, de a vorbi în amănunt despre toate cele douăsprezece capitole cuprinse în paginile sale.

Vom încerca totuși să punctăm câteva amănunte esențiale ale acestora.

Astfel, capitolul care deschide lucrarea urmărește condițiile geografice (relief, climă, sol, hidrografie, floră, faună, căi de comunicație etc.) ale așezării, urmat de altul cu referiri la probleme de istorie (satul în contextul timpului și în cadrul general al Dobrogei centrale).

Capitolul al treilea este dedicat situației demografice: cataografia locuitorilor, ordinea caselor pe ulițele satului, lista cu locuitorii actuali, considerații lingvistice, toponime, antroponime etc.

Capitolul al patrulea urmărește dezvoltarea economico-socială: ocupațiile de bază ale locuitorilor – agricultură, păstorit, cultivarea viței de vie, grădinărit; meșteșugurile, rețeaua comercială, bănci populare, îndeletniciri deosebite din gospodăria: preocupări ale femeilor în folosirea coloranților naturali și sintetici, țesutul, tricotatul, arta culinară, preocupări materne.

Nu este neglijată nici problematica religioasă, fiind descrise în amănunt troița, biserica, cimitirul, precum și cea a învățământului, a școlii și a slujitorilor acesteia.

Aprecieri generoase sunt făcute în capitolele următoare asupra activității de sănătate și de menținere a ei, a activităților culturale și sportive, precum și a reflectării satului „cu oamenii lui, în slova tipărită”.

Este meritorie evocarea unor personalități ale locului, din toate domeniile de activitate, parcursul realizărilor acestora de-a lungul unei vieți și contribuția lor la propășirea localității.

Un capitol care subliniază preocupările deosebite ale autorului în domeniul etnografiei este acela dedicat obiceiurilor și datinilor strămoșești (colinde, plugușor, nunta, botezul, înmormântările, doina, balada sau cântecele bătrânești, prezicerea și vrăjile, ghicitul în palmă, cafea, ghioc, toate acestea contrazicând păreri negative ale unora asupra folclorului dobrogean, și – arată scriitorul – „din acest punct de vedere, al tradițiilor populare, satul se circumscrie pe liniile generale caracteristice altor localități dobrogene și din restul țării, est și sud-europene, bineînțeles prin convecțiunea seculară, neînlocuind fondul geto-dacic.”

Putem spune, în continuare, că volumul adună toate datele unei monografii rigurose concepute și științific documentate, lucrarea având o largă adresabilitate: profesori, studenți, elevi, până la cei toți interesați de trecutul acestor meleaguri, față de spațiul de care sunt legați prin naștere sau locuire.

Apărută în condiții grafice deosebite, bogat ilustrată cu peste cincizeci de hărți, diagrame, grafice și tabele, la care se adaugă un set de fotografii color și alb-negru, volumul de față se constituie ca o incursiune sentimentală în timp și spațiu.

Gelu Culicea

. PROIECTE ALE BIBLIOTECII JUDEȚENE "IOAN N. ROMAN" .

MONOGRAPHICA

Monografiile reprezintă instrumente de conservare și valorificare a memoriei identitare a unui spațiu geografic, contribuind decisiv la cunoașterea și integrarea valorilor locale în context național și european.

Elaborarea de monografii poate fi considerată o parte componentă a demersurilor actuale de dezvoltare regională, în calitate de resurse informaționale de autoritate pentru afirmarea trecutului, valorificarea oportunităților prezentului și înțelegerea potențialităților viitorului.

În anul 2004, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța a inițiat un proiect numit „Memoria identitară” care viza realizarea de monografii ale localităților din județ. Am considerat necesar un astfel de demers întrucât **multe dintre așezările dobrogene sunt într-o perpetuă modernizare, iar patrimoniul lor istoric nu este consemnat în lucrări cu caracter științific, iar bibliotecile județene au, prin Legea bibliotecilor, atribuții de păstrare a memoriei identitare locale.**

În acest sens am gândit existența unui birou de monografii locale în cadrul Serviciului de informare bibliografică dobrogeană și informare comunitară care, prin specialiștii săi să se ocupe în mod direct de colectarea materialului, confruntarea acestuia cu sursele existente în Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța, completarea acestuia.

Obiectivele principale ale proiectului sunt :

- Constituirea unor baze de date cât mai complete și actualizate privind evoluția în timp a localităților
- Consemnarea obiectivelor istorice, economico-sociale, administrative și culturale din fiecare localitate pentru o cât mai bună vizibilitate și valorizare
- Consolidarea memoriei și identității locale, factori determinanți în dezvoltarea comunitară ulterioară.

În anul 2009 există o primă concretizare a proiectului prin monografia comunei Mircea Vodă, aflată actualmente sub tipar.

Corina Apostoleanu

O COLABORARE PROFITABILĂ

În anul 2001, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (O.S.I.M.) a lansat o propunere de colaborare cu bibliotecile județene pentru diseminarea informațiilor din domeniul Protecției Proprietății Industriale (P.I.).

Convenția de colaborare încheiată între Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța și O.S.I.M. în luna noiembrie 2001 prevedea achiziționarea de către bibliotecă a publicațiilor *Revista Română de Proprietate Industrială (R.R.P.I.)* și *Buletinului Oficial de Proprietate Industrială (Secțiunea Invenții, Secțiunea Mărci)*, precum și distribuirea gratuită pentru utilizatorii bibliotecii a materialelor promoționale ale O.S.I.M..

În prima etapă (2001-2003), gestionarea informațiilor despre proprietatea industrială s-a realizat prin Centrul de Informare Comunitară care, prin bibliotecarul desemnat cu atribuții de diseminare a informațiilor oferite de O.S.I.M. punea la dispoziția utilizatorului documentele tipărite pentru consultarea în bibliotecă, documentele electronice care se consultau cu asistență din partea bibliotecarului, asigurându-se și servicii de multiplicare a documentelor solicitate. În această etapă, responsabilul a realizat materiale de prezentare a acestui nou serviciu din cadrul bibliotecii, care au fost trimise către instituții, organizații și firme potențial interesate: Asociația Generală a Inginerilor din România-Filiala Constanța, facultățile tehnice din cadrul Universității “Ovidius” Constanța, firme implicate în construcții, instalații, diverse servicii tehnice din județul Constanța. Cu timpul, modul de diseminare a acestui tip de informație s-a diversificat și a atras în această activitate un număr din ce în ce mai mare de bibliotecari.

În etapa următoare, începând cu anul 2003 se reorganizează punctul de documentare cu informații oferite de O.S.I.M. în sala de lectură “Știință și Tehnică”, prin asigurarea accesului liber la raft al utilizatorilor la publicațiile O.S.I.M.. Scopul acestei reorganizări a fost acela de a oferi informații referitoare la proprietatea industrială atât din sursele informaționale ale bibliotecii, cât și din surse atrase, dar și identificarea unor utilizatori potențiali.

În intervalul 2004-2009 au avut loc mai multe reconfigurări, în scopul de a găsi soluția cea mai eficientă. În prezent suntem organizați să oferim informații atât la “Referințe-Cataloage”, cât și în sălile de lectură unde, pe lângă cartea de specialitate solicitată le sunt oferite utilizatorilor informații din periodice și pliante editate de O.S.I.M.. Se oferă documente pe suport de hârtie, pe suport electronic (CD-ROM) sau de pe site-ul O.S.I.M.. Atunci când nu găsim rezolvarea solicitărilor de informație

de proprietate industrială, apelăm la reprezentanții O.S.I.M., care asigură sprijin constant.

În anul 2006, responsabilul O.S.I.M. inițiază realizarea unui fișier tematic al informațiilor din *Revista Română de Proprietate Industrială (R.R.P.I.)*, precum și un fișier tematic cu informații despre proprietatea industrială de pe CD-ROM-uri (RO-INDEX, RO-BULETIN, RO-PATENT-IMAGES, R.R.P.I.), fișierele fiind permanent actualizate și puse la dispoziția utilizatorilor interesați. Constatând interesul emergent al utilizatorilor pentru domeniul protecției proprietății industriale, începând cu anul 2008 s-au introdus în baza de date a bibliotecii (TinWin) și articole din numerele deținute de bibliotecă ale *Revistei Române de Proprietate Industrială (R.R.P.I.)*. Acestea pot fi regăsite după autor, titlul articolului, cuvânt cheie, vedetă de subiect, utilizatorul având grupate atât informațiile din cărți, cât și din articolele din seriale. Pentru o regăsire ușoară a informației s-a realizat un descriptor unic: „**bibliografie OSIM**”. În anul 2008 s-au primit aproximativ 400 brevete de invenție (RO 122 718 B1-RO 122112 B1), pe care dorim să le prelucrăm în scopul realizării unei „Brevetoteci”, alocându-le o vedetă de subiect comună, „**Brevet OSIM**”, precum și o clasificare CZU.

Oferta informațională și documentară O.S.I.M. a dus la creșterea numărului utilizatorilor interesați, în principal studenți, elevi, ingineri, avocați, economiști, dar și pensionari și șomeri. Informația cea mai solicitată a fost din domeniul mărcii pentru produse și servicii, al politicii de marcă, al brevetelor, dreptului de autor și drepturilor conexe.

Menționez câteva participări la activități notabile organizate de O.S.I.M. cu bibliotecile partener: Seminarul Internațional cu tema *Biblioteca publică, managementul afacerilor și proprietatea intelectuală* (2004, la Biblioteca Județeană „Octavian Goga” Cluj), Conferința *TINLIB și The Epoline User Day*, cu participarea Oficiului European de Brevete (2005, Sinaia), Seminarul Național de Formare în Domeniul Proprietății Intelectuale pentru bibliotecarii din bibliotecile publice partener O.S.I.M. (2007, Sinaia). În anul 2008 (15-17 septembrie), cea de-a doua ediție a acestui Seminar a fost găzduită de instituția noastră. Ne-am bucurat de prezența multor colegi din țară și de prelegeri interesante, interactive și profitabile susținute de specialiștii O.S.I.M.

Într-o lume a creativității și a competiției, cooperarea cu instituții și organisme precum O.S.I.M. este un beneficiu al instituției bibliotecare ca centru de diseminare a tuturor categoriilor de informații.

Carmen Buștiuc

O CAMPANIE CULTURALĂ NECESARĂ

Campanie culturală în bibliotecile din județ – o idee generoasă care trezește suspiciuni instinctive, perioada comunistă lăsând în urmă sentimente naturale de respingere față de „Zilele culturii la sate” ori „Cântarea României”, ca să numim doar două dintre manifestările festive specifice la care toți erau obligați nu doar să participe, dar să arate și acel entuziasm contrafăcut atât de apreciat de politrucii epocii de tristă amintire. Și cum am participat direct acum 25-30 de ani la mărețele manifestări pseudo-culturale ale „Epocii de aur”, normal că am privit ideea cu justificată respingere la început. Dar apoi am zis : dacă scoatem festivisme inutile, dacă nu forțăm pe nimeni să participe, ba chiar încercând să atragem membrii comunității către manifestările culturale găzduite de biblioteca publică prin promovarea valorilor locale, prin valorificarea potențialului copiilor și tineretului, prin acordarea de premii în cărți tuturor participanților – oare nu vom putea mișca lucrurile din încremenirea și monotonia lor, oare nu vom putea schimba ceva în relația agent cultural – comunitate deservită?!

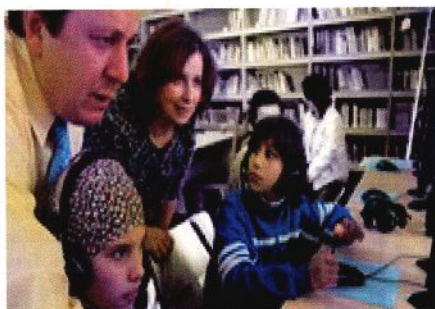
Și au apărut bineînțeles surprizele. Acele surprize care fac să merite tot efortul : am găsit oameni deschiși și primitori, am văzut copii frumoși și talentați, am avut onoarea să cunosc veterani de război mândri de țara pentru care au luptat și de neamul românesc din care fac parte. La Ostrov ca și la Pecineaga, la Topalu ori Saraiu, la Cernavodă, Hârșova ori Lipnița, Negru Vodă, Cumpăna, Techirghiol, Cobadin, Mircea Vodă - și putem continua cu multe alte localități constănțene – peste tot am întâlnit oameni dedicați, cu sufletul și cu toate puterile puse în slujba binelui comun. Cu mulți dintre ei colaborasem frumos și la documentarea pentru monografiile locale, pe alții i-am cunoscut și am stabilit relații durabile cu ocazia manifestărilor din cadrul programului cultural la nivel județean demarat în 2008. Am reușit să organizăm împreună cu autoritățile locale și cu bibliotecarii din sistemul public acțiuni cu prilejul Zilei cărții și a bibliotecii, aniversării ale Marii Uniri și ale revenirii Dobrogei la România, concursuri interactive cu premii pentru copii pe diverse teme. Am avut chiar și lansări de carte în mediul rural, la Chirnogeni și Mereni (cu Gabi Vlad, o prietenă de suflet, o scriitoare iubită deja de cititorii „Drăculeștilor”), iar discuțiile și întrebările celor prezenți ne-au infirmat așteptările pesimiste – au fost manifestări de succes, sălile pline ale căminelor culturale încălzind chipuri și suflete.

Trebuie să menționez aici colegii care au marcat cu profesionalism manifestările culturale din județ : Gelu Culicea, Nora Ioil, Dana Mocanu și Corina Apostoleanu de la Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman”, Liviu Lungu și Cristina Talmăchi de la Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, Ovidiu Dunăreanu și Costache Tudor de la Filiala Dobrogea a Uniunii Scriitorilor din România.

Acestora și tuturor celorlalți le mulțumim și sperăm la o bună colaborare și pe viitor.

Pentru că trebuie să existe un viitor pentru cultură și în afara orașelor mari, pentru că trebuie să existe biblioteci deschise către nevoile informaționale și culturale ale comunităților rurale, pentru că trebuie să le acordăm șansa de a ridica ochii către stele tuturor copiilor – și nu numai. Și mai ales pentru că trebuie să le aducem aminte oamenilor de spiritul dinăuntru, de valorile binelui, frumosului și adevărului pe care le simbolizează CARTEA.

BIBLIONET

Un proiect de amploare se află în plină desfășurare în sistemul bibliotecilor românești, poate cel mai ambițios proiect derulat vreodată aici : Biblionet. Este vorba de partea autohtonă a unei inițiative de anvergură mondială, Global Libraries, demarată și finanțată de Fundația Bill și Melinda Gates și care și-a propus să schimbe semnificativ raportul dintre comunitățile umane și accesul la informația din mediul virtual.

Mai concret, se dorește facilitarea accesului neîngrădit la Internet prin dotarea bibliotecilor publice cu echipamente și software de ultimă generație, centrele Internet pentru public beneficiind și de personal calificat în IT, respectiv administrarea și dezvoltarea colecțiilor moderne într-o bibliotecă care va deveni astfel o reală resursă pentru comunitatea deservită.

În România, fundația IREX a derulat programul-pilot în 5 județe pe durata a 2 ani, în paralel desfășurându-se și Concursul de participare comunitară la care puteau aplica toate bibliotecile cu proiecte de dotare și dezvoltare în interesul atragerii utilizatorilor către accesarea informațiilor on-line și nu numai. După conturarea scopurilor, a țintelor posibile corelate cu realitățile social-economice locale, s-a trecut la lansarea Biblionet la nivel național în aprilie 2009, IREX având ca parteneri pe durata următorilor 4 ani pe : Asociația Națională a Bibliotecilor Publice din România, Ministerul Culturii și Cultelor, autoritățile locale și bibliotecile publice și, în final, Fundația EOS din

Timișoara pentru componenta de training a bibliotecarilor implicați în program. Se urmărește deschiderea de Centre Internet pentru public în peste 1600 de biblioteci publice din România (investiția în hardware și training se ridică la cca. 27 milioane dolari, iar soft-urile donate de Microsoft la 16 milioane la nivelul întregii țări), rețeaua astfel creată contribuind nu doar la o reală schimbare a sistemului și mentalităților celor implicați în proces, ci și la modificarea calitativ superioară a raportării membrilor comunității la serviciile moderne oferite gratuit și necondiționat de biblioteca publică.

După ce 31 de biblioteci județene au depus aplicații, 12 dintre ele s-au calificat în prima rundă și suntem mândri că și noi ne aflăm printre ele împreună cu cele 17 biblioteci din județ selectate.

Astfel, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” se află printre primele 6 din țară dotate cu echipamente și software pentru centrele de formare și training județene, iar între 31 august și 4 septembrie a avut loc prima sesiune de training a bibliotecarilor constănțeni pe IT și administrarea centrului Internet pentru public. Vor urma în săptămânile următoare alte serii de cursanți care vor beneficia atât de experiența trainer-ilor calificați (Marius Milla de la EOS Timișoara, Manuela Dinică și Liliana Stamate de la Biblioteca Județeană), cât și de facilitățile moderne oferite de Biblionet : 11 laptop-uri complet echipate și dotate cu Windows Vista Business și Microsoft Office 2007, un videoprojector, un router wireless, o imprimantă și un scanner.

Începând cu a doua decadă a lunii noiembrie va începe dotarea bibliotecilor publice selectate în program cu echipamentele necesare deschiderii centrului Internet pentru public. Astfel, în 2009 vom avea bucuria de a include în rețeaua Biblionet bibliotecile publice din localitățile : Medgidia, Cernavodă, Hârșova, Năvodari, Negru Vodă, Eforie, Techirghiol, Băneasa, Agigea, Cumpăna, Crucea, Corbu, Mircea Vodă, Ostrov, Pecineaga, Saraiu și Topalu. Fiind convingși de necesitatea acestui demers și de extraordinarul impact pentru viitorul comunităților respective, nu putem decât să spunem „Chapeau!” – Jos pălăria – în fața unei inițiative atât de generoase și atât de rare în același timp, cu atât mai copleșitoare în actualul context economic global.

Și acesta e abia începutul. Pentru că vom duce în continuare munca de convingere a autorităților locale de necesitatea implicării în parteneriatul pe termen lung și în Biblionet, sperând ca la finalul implementării programului județul nostru să se poată mândri cu cel puțin 45 biblioteci publice selectate și dotate la nivelul mileniului III.

Ștefan Pleșoianu

. DIN COLECȚIILE BIBLIOTECII .

CARTEA DE PATRIMONIU ÎN COLECȚIILE BIBLIOTECII "IOAN N. ROMAN" CONSTANȚA

O mare parte din patrimoniul cultural național se păstrează în biblioteci. Ca instituție, biblioteca s-a impus pe plan științific, cultural, educativ, funcțiile sale desfășurându-se la parametrii, am putea spune, europeni. Una din aceste funcții, nu cea mai importantă dar fundamentală, este și protejarea valorilor deținute. Normele în vigoare delimitează clar condițiile de conservare indicând ca absolut necesară separarea bunurilor cu valoare patrimonială de masa bunurilor cu valoare comună și depozitarea lor în locuri diferite. Spațiul alocat trebuie să îndeplinească condiții propice de temperatură, umiditate și iluminat și nu în ultimul rând să corespundă ca securitate împotriva eventualelor tentative de sustragere. Această despărțire ar contribui și la punerea în valoare a lor prin expunerea periodică, limitată în timp, în expoziții. Cum altfel ne putem lăuda, dacă, lipsite de vizitatori, colecțiile se limitează la a fi doar niște exponate valoroase ținute prizoniere în fișete?

Pentru expunerea lor mai este necesară o operațiune cheie și anume clasarea. Aceasta este o procedură de încadrare a colecțiilor în Patrimoniu Fond, alcătuit din colecțiile cu valoare deosebită și Patrimoniu Tezaur, alcătuit din colecții cu valoare excepțională. Criteriile fundamentale de clasare adoptate sunt vechimea și raritatea. Aceste două criterii nasc însă discriminări care exclud cartea tipărită după 1830 (mai ales cea românească) și puncte de vedere diferite privind acest mod de departajare, care însă nu fac obiectul acestor rânduri.

După această scurtă dar necesară introducere voi trece la tema principală a acestui articol și anume prezentarea pe scurt a colecțiilor speciale de carte ale bibliotecii.

Cea mai veche și valoroasă carte existentă în fondul colecțiilor este *Liber Chronicarum* cunoscută și sub numele de Cronica din Nürnberg. Acest incunabul tipărit în 1493 în atelierul tipografului Anton Koberger, este opera medicului umanist Hartmann Schedel. Este o lucrare cu caracter enciclopedic furnizând informații din variate domenii-istorie, geografie, artă, mitologie, religie sau știință. Sursele folosite au fost numeroase preluate însă în mod necritic. La pagina 270 este reprezentată Valahia, cu mențiunea că aceeași imagine există și în alte trei locuri, reprezentând țări diferite. A fost achiziționat în decembrie 1978 de la un anticariat din București.

Alte ediții valoroase din fondul colecțiilor speciale sunt cele ale clasicilor literaturii latine antice: Horatius, *Opere*, Paris 1686, C. Iulius Caesaris, *Quae extant*, Amsterdam 1661, Marcus A. Lucanus, *De bello civili*, Lyon 1569, Titus Maccius Plautus, *Comediae*, Amsterdam 1640, Publius Ovidius Naso, ediții tipărite în 1601, 1652, 1683, 1756, 1760.

Ediții în limba franceză : Michel de Montaigne, *Essais*, Paris 1699, Jacques

Rousseau, *Melanges historiques*, 1675, La Fontaine, *Fables choisies*, Paris 1743, Pierre Corneille, *Théâtre*, 1764, Jean Francois Marmontel, *Nouveaux Contes*, 1794.

O curiozitate bibliofilă este ediția liliput a *Thorei*, carte de cult ebraic, scrisă în limba ivrit. Dimensiunile acesteia nu depășesc 2 cm.

Cartea veche românească este reprezentată de *Noul Testament*, Bălgrad (Alba Iulia) 1648, *Îndreptarea Legii*, Târgoviște 1652, *Evangheliar*, București 1682, *Evangheliar*, Râmnic 1746, *Biblia*, Blaj 1795, Radu Tempea, *Gramatica românească*, Sibiu 1797, Gheorghe Șincai, *Elementae linguae Daco Romanae sive Valachicae*, Buda, 1805. De la Râmnic dar și din alte centre de tipar se păstrează o serie de octoihuri, molitvelnice, psaltiri, demonstrând marea necesitate de text liturgic tipărit în limba română, dar și carte filologică și istorică care deschide orizontul informațional al cititorilor prin laicizarea lecturii.

„Biblia”, Blaj, 1795

Fondul de carte bibliofilă conține peste 2000 de volume ; sunt ediții prime ale autorilor consacrați, ediții de lux executate în condiții grafice deosebite, ediții cu tiraj redus și inseriat, exemplare adnotate sau cu dedicațiile autografe ale autorilor sau a altor personalități, lucrări cu ex-librisul deținătorilor, în multe cazuri personaje ilustre ale istoriei.

Din edițiile bibliofile românești menționăm:

- opere ale clasicilor literaturii române: Mihai Eminescu, *Poesii*, București 1884, Ion Creangă, *Scrieri*, Iași 1890, Alexandru Macedonski, *Poesii*, București 1882, Vasile Alecsandri, *Salba literară*, Iași 1857, Ion Heliade Rădulescu, *Instituțiunile României*, București 1863;
- cărți cu autograful unor personalități remarcabile ca Regina Maria, Principesa Martha Bibescu, Grigore Antipa, Tudor Argezi, George Călinescu, Henri Barbusse, Panait Istrati, Anton Pann, Nichita Stănescu, Charles Adophe Cantacuzene, Constantin Noica;
- lucrări cu ex-librisul lui Constantin Caragea, Mateiu Caragiale, Stan Greavu Dunare, Titu Maiorescu, Barbu Petriceicu Hașdeu.

În afară de însemnările cu conținut axiologic și contractual cum sunt ex-librisurile, numeroase exemplare au însemnări în care se depun informații, sentimente, mentalități legate de carte, scrise ca într-un jurnal sau memorator de întâmplări, devenite evenimente personale, de familie sau obștești. Lângă litera tipărită proprietarii își așterneau propriile gânduri care dobândesc astfel valoare biblioteconomică deoarece arată relația cărții cu proprietarul ei.

Ediții bibliofile străine

Jean Baptiste Glaire, *Principes de grammaire hébraïque et chaldaïque*, Paris 1832, Alexandre Dumas, *La guerre des femmes*, Paris 1848, Publius V. Maro, *Ouvres de Virgile*, Paris 1802, Louis Hourtiq, *Encyclopedie des beaux arts*, Paris 1925, M.N. Bouillet, *Atlas universel d'histoire et de géographie*, Paris 1872.

Finalul acestei prezentări este dedicat unei tipărituri de mare valoare, nu atât ca an de apariție, cât pentru contribuția la dezvoltarea limbii române ca factor moral în exprimarea unității naționale românești. Este vorba de *Biblia de la Blaj*, tipărită în 1795, o nouă versiune a celei din 1688 cunoscută ca *Biblia lui Șerban Cantacuzino*.

Semnarea în 1701 a actului de unire cu Biserica Romano-Catolică de către episcopul Atanasie, Biserica Ortodoxă pierzându-și astfel independența, are drept consecințe printre altele și încetarea activității tipografiei mitropolitane de la Alba Iulia.

În aceste condiții, demersul lui Samuil Micu, teolog, poliglot, traducător, scriitor și istoric (deși unit), ilustru reprezentant al Școlii Ardelene, de a edita Biblia, contribuie astfel la întărirea conștiinței de neam prin folosirea limbii române în integralitatea textului, rezultând un model românesc devenit reper cultural – confesional, validat de trecerea în timp, cu adresabilitate contemporană și viitoare.

Sub raportul limbii române Biblia de la Blaj este superioară celei din 1688 și tuturor versiunilor parțiale anterioare ei. În prefața “Către cetitoriu”, Samuil Micu arată că, fiind depășită traducerea ediției din 1688, s-a făcut o nouă traducere, “luminând-o pre unele locuri cu note și însemnări de desupt puse și de pre laturi îndreptând graiul mult osibit de vorba cea de acum obicinuită” pentru a fi înțeleasă de toți românii. Micu reia astfel ideile mitropolitului Simion Ștefan care în predoslovla la *Noul Testament* asemeuia cuvintele cu banii: “sunt cu atât mai buni cu cât circulă în toate țările, așa și cuvintele, sunt bune atunci când sunt înțelese de toți oamenii”.

Operă literară de mare autoritate în epocă, *Biblia de la Blaj* este o contribuție adusă de românii transilvăneni la păstrarea identității naționale și a credinței ortodoxe. Integrarea acestei tipărituri în ansamblul patrimonial al bibliotecii înseamnă o poartă deschisă către trecutul cărții ca instrument, factor și produs de unitate românească.

Doina Moșoiu

· COLABORATORI AI BIBLIOTECII ·

DESPRE LOGOS ȘI VÂRSTA DE AUR A OMENIRII

Motto: *La început a fost Cuvântul...*

Lumea este rezultatul Cuvântului lui Dumnezeu, al Logosului Divin, așa cum afirmă în primul rând Biblia, dar și textele sacre brahmanice, învățăturile lui Confucius, sau alte multe credințe religioase ale globului.

Atât în concepția biblică veterotestamentală, cât și în cea a vechilor greci, omul este considerat a fi fost creat după același principiu divin (creat „după chipul și asemănarea lui Dumnezeu”), deci înzestrat cu logos, atât lăuntric („logos endiathetos” – rațiune), cât și exprimat în vorbire („logos prophorikos”)¹.

Primul om, conform cărții *Geneza*, a fost investit de Creator în rolul de numi fiecare lucru: „și orice nume pe care-l dădea omul fiecărei viețuitoare, acela-i era numele” (*Geneza 2:19*) – deci o legătură indisolubilă între nume și esența lui. Numele corect arăta însăși natura lucrurilor; „onoma” se suprapunea perfect peste „ousia”, arăta Platon în dialogul său, *Kratylos*.

Și totuși astăzi cuvintele noastre și-au pierdut capacitatea inițială, căpătând deseori potențe pervertite, sau pur și simplu arătându-și incapacitățile de simbolizare a realității. Tot Platon reliefează diferența între *logos* și *mythos*, mai întâi ca opoziție între contemplarea lucrurilor nevăzute și inexprimabile (*mythos*) și vorbirea, punerea lor într-un discurs, apoi și pentru a arăta nerozia unui argument, sau o idee preconcepțivă. Filozoful consideră că omenirea, pierzând „vârsta de aur”, a pierdut și capacitatea de a exprima prin limbaj realitatea, adevărul.

Prăpastia dintre cele două noțiuni (*mythos* și *logos*) se adâncește atunci când grecii antici – ei înșiși – încearcă să le explice. Astfel, cei doi termeni devin opuși unul celuilalt în concepția unor scriitori eleni. Pindar opune logosului (care este rostirea cuvântului adevărat) mitul, pe care îl consideră o vorbă amăgitoare, o poveste seducătoare, o narațiune rău întocmită. (El utilizează expresia „mituri ale minciunii”)²

Aceeași departajare între *logos* ca adevăr și mit ca alteritate, ficțiune o fac Herodot și Tucidide, care consideră mitul o poveste străveche ce nu poate fi crezută (pentru că nu poate fi verificată), îndemnând istoricii să „renunțe la plăcerea mitului”³, pentru care vinovați sunt poeții, căci ei „înfrumusețează” faptele.

Platon, cel care folosește pentru prima dată noțiunea de mitologie, ca și unii cercetători de mai târziu, va asocia totuși mitul cu povestirile străvechi ce nu-și au rostul decât păstrate pe cale orală, ceva ce ține de starea primordială a omului.

După Marcel Detienne, Dionisie din Halicarnas este cel care contribuie la întregirea „iluziei că miturile aparțin limbajului vremilor primordiale”⁴. Această idee a limbajului primordial și a perioadei copilăriei omenirii este îmbrățișată apoi de Tylor⁵ (care vorbește de o perioadă de creație mitică ce ține

de starea primordială a spiritului uman asemănătoare cu starea copilului) și de Cassirer⁶ (care consideră că „prin imaginile pe care le creează, gândirea mitică este omoloagă limbajului primordial”; pentru acest cercetător, limbajul mitologic și religia sunt strâns legate, constituind „tărâmul natal al tuturor formelor simbolice”).

Mergând pe linia lui Pindar, Herodot și Tucidide, M. Muler (în *Știința limbajului*)⁷ elaborează o teorie a limbajului conform căreia acesta „e o victimă a iluziilor produse de cuvinte”, iar mitul nu este decât un „flagel al Antichității”, o boală a limbajului, sau, cum spune și P. Smith⁸, „sechelele unei boli parazitare a limbajului”.

Lăsând la o parte filozofia greacă și interpretările ei referitoare la cuvânt / logos / limbaj, mergem la tradiția biblică – aceea în care ni se relatează cunoscuta istorie a Turnului Babel, simbolul confuziei lingvistice. Situat la sfârșitul capitolelor despre originea omenirii și precedând istoria patriarhilor, pasaje din *Geneza II* prezintă istoria diversificării limbii: „tot pământul avea o singură limbă și același cuvânt” (v.1), dar aceasta le-a fost „încurcată” (ca pedeapsă poate a orgoliului unei societăți organizate pe principii totalitare). Cetatea pe care au vrut să o construiască împreună cu un turn „care să ajungă până la nori” a fost numită Babel, căci, „acolo Domnul a încurcat limbile întregului pământ” (v.9). Așadar, limba universală primară, o limbă a armoniei, a înțelegerii interumane este pierdută la Babel.

Practicând o critică arhetipală, Gerge Steiner, în celebra sa carte *După Babel*, dezbate problema traducerilor dintr-o limbă în alta, încercând totodată și un răspuns la întrebarea de ce oamenii nu folosesc o limbă comună. Pentru a da un astfel de răspuns, Steiner sintetizează două puncte de vedere cu privire la limbaj: unul misticist, celălalt filozofic-monadic. Ambele teorii pornesc de la același fapt sesizat – limitele limbajului în care multiplele sale forme exprimă o incapacitate totală de a comunica realul și de aici, imposibilitatea unei înțelegeri perfecte, a unei traduceri adevărate, depline.

Misticismul lingvistic explică haosul de azi ca o consecință a unei greșeli, deci ca o pedeapsă. Un nebunesc turn Babel a fost înălțat spre cer, iar omul muritor care s-a vrut înălțat deopotrivă cu Dumnezeu a fost lăsat năuc, uitând complet limba sa maternă, universală (această explicație s-a transformat treptat într-o speculație filozofică și ermetică – v. Leibniz, Herder).

Tradiția mistică vorbește despre o limbă unică primară ce a permis tuturor oamenilor să se înțeleagă între ei, întrucipând, mai mult sau mai puțin, *logosul original*. Fiind de obârșie divină, această limbă primară s-a aflat în concordanță deplină cu realitatea, căci cuvântul și realitatea se potriveau perfect. Numai că Babelul a adus „a doua cădere, la fel de tristă ca și prima”, astfel că „limbajul nostru se interpune între percepție și adevăr ca un geam prăfuit, sau ca o oglindă deformată”⁹.

Multe mitologii lingvistice cred că limba originară a fost fragmentată în șaptezeci și două (sau un număr submultiplu al lui 72) de fărâme și dacă acestea ar putea fi identificate, o cercetare atentă ar descoperi urme lexicale și sintactice ale limbii dispărute a paradisului. Astfel de încercări au întreprins cabaliștii. În mistica merkabah, fiecare caracter scris poate fi considerat ca întrucipând un fragment din proiectul universal al creației, întreaga experiență umană (inclusiv limbajul) este prezentată în mod expresiv în literele alfabetului. E vorba de acele litere cu caracter divin, din combinația cărora se formează cele șaptezeci și două de nume ale lui Dumnezeu și care conțin cifrul cosmic.

Chiar dacă structurile spirituale reliefate în aceste semantici oculte sunt bizare și departe de adevăr, în multe locuri, e de părere Steiner, „gnoza lingvistică atinge chestiuni decisive ale unei teorii raționale a limbii și a traducerii”¹⁰, iar pe de altă parte, există numeroase elemente de speculație gnostică cu referiri dese la ebraică în marea tradiție a filozofiei lingvistice europene. Aici autorul cercetării aspectelor limbii și traducerii îi dă ca exemplu pe Jacob Boehme (care consideră că limba inițială a fost un idiom luat de pe buzele oamenilor în momentul distrugerii turnului Babel, idiom ce azi e împrăștiat în toate limbile vii) și pe Angelus Silesus, care crede că „la începutul existenței omului, Dumnezeu nu a rostit decât un singur cuvânt și în acea unică rostire e cuprinsă toată realitatea”, limbajul de după Babel nu se mai întoarce la cuvântul cosmic, iar „vorbele vocilor omenești [...] atât de reciproc înșelătoare, înlătură logosul”¹¹.

Reveriiile gnosticii lingvistice se regăsesc și după secolul al XVIII-lea, transfigurate în metafore și simboluri, ca de exemplu în opera lui Kafka, sau Borges. Acesta din urmă este „un cabalist modern”, care vede Babelul ca niște labirinturi, ruine circulare, iar limba ca o înlăturare de silabe secrete. O literă cosmică (alpha / aleph) stă la baza structurii fărâmițate a limbilor omenești – idee regăsită și la Nichita Stănescu în poezia *Aleph la puterea aleph*.

Al doilea punct de vedere în explicarea originii și diversității limbilor este cel împărtășit de Chomsky, Herder, Humboldt, Leibniz și are la bază existența în limbă a unei structuri universale de adâncime, a unor monade - „oglinzi vii ale universului”. Noam Chomsky consideră în *Aspects of the theory of Syntax* că existența universalilor situate la mare adâncime [...] implică faptul că toate limbile sunt tăiate după același tipar¹².

Oricum, diverse sunt interpretările aduse limbajului uman și proliferării lui în mii și mii de limbi omenești, după cum diversă e și simbolistica sa.

Limba – un întreg și amplu univers rămas încă insuficient explorat! Ea naște o multitudine de posibilități și interpretări, o diversitate de valențe ale situației insului vorbitor în interiorul ei.

Într-un articol din revista „Akademica”¹³, din Galați, Cătălin Ciobanu vorbește despre limbajul uman la modul general (fără a aminti de diversificarea limbilor) ca despre un limbaj logic. Autorul articolului face o analogie între Logosul divin și limba umană (a fiecărei națiuni), care se structurează și organizează după aceleași principii.

Printr-o întoarcere la adevărurile biblice, el arată că „Hristos este Cuvântul care ne-a zidit tot atâtea cuvinte - rostiri ale Tatălui”, văzând în oameni - o adunare organizată în popoare - fraze în jurul Logosului central.

Fiecare popor - frază își are de la Babel încoace propria sintaxă, care „nu mai e propriu-zis o syntaxis, ci o anti-taxis, a-taxis, bâlbâială fără sens”.

După cum nucleul comunicării este verbul - predicat, în jurul căruia se organizează întreaga propoziție ce capătă sens o dată cu rostirea predicției aflate în relație de interdependență cu subiectul, tot așa este organizată și lumea care capătă sens atunci când așează în centru Logosul - Verbul divin, adică pe Isus Hristos, cel care aduce în Sine mesajul de mântuire din partea Dumnezeuului - Tată, cu care este co-substanțial (cosubstanțialitatea văzută ca relația de interdependență dintre predicat și subiect).

Astfel, Logosul divin are rol de restaurare nu numai a limbajului omenesc (denaturat după Cădere), ci și a omului în întregul său, de fapt, a întregului univers pervertit prin răzvrătire demonică.

Sesizăm că, de câteva milenii, asistăm la procesul îndepărtării cuvântului omenesc de reprezentarea sugestivă a ideii, de esență, de realitate, de Logosul divin. Cuvântul pare că și-a pierdut starea de grație, starea adamică de la începutul omenirii, așteptându-și parcă, salvarea.

Note

- [Societatea Misionară Română], *Dictionar biblic*, Editura Cartea Creștină, Oradea, 1995, p.772
- Pindar, *Nemeene, VIII*, apud Marcel Detienne, *Inventarea mitologiei*, Editura Symposion, 1997, p.101
- Marcel Detienne, op.cit., p.116
- Idem, *Ibidem*, p.157
- Tylor, *La civilization primitive*, apud Marcel Detienne, op.cit., p.33
- E. Cassirer, *La Philosophie des formes symboliques*, apud Marcel Detienne, op.cit., p.203-206
- Muler, M. Știința limbajului, apud Marcel Detienne, op.cit., p.28-29
- Smith, P., apud Marcel Detienne, op.cit., p.240
- Steiner, George, *După Babel - aspecte ale limbii și traducerii*, Editura Univers, București, 1983, p.88
- Idem, *Ibidem*, p.90
- Idem, *Ibidem*, p.94
- Noam Chomsky, apud George Steiner, op.cit., p.143
- Ciobanu, Cătălin, *Limbajul logic*, în „Akademica, revistă de cultură a Universității Dunărea de Jos”, Galați, nr. aprilie - mai, 2002

Daniela Varvara

(continuare din pag. 3)

sunt de încrucișare. Intersecția sferelor noțiunilor delimitează universul problemei în opt regiuni posibile, ce pot fi descrise astfel:

- (1.) [C N E] : Grupuri de documente ale bibliotecii care se află și în producția editorială și împlinesc nevoile utilizatorilor.
- (2.) [C N E] : Grupuri de documente ale bibliotecii care se află și în producția editorială, dar ele nu împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii.
- (3.) [C N E] : Grupuri de documente ale bibliotecii care se află în afara producției editoriale și nici nu împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii.
- (4.) [C N E] : Grupuri de documente ale bibliotecii care se află în afara producției editoriale, dar ele împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii.
- (5.) [C N E] : Grupuri de documente ce ar împlini nevoile utilizatorilor bibliotecii, dar ele nu se află nici în bibliotecă și nici în producția editorială.
- (6.) [C N E] : Grupuri de documente din producția editorială, care nu sunt în bibliotecă, dar care împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii.
- (7.) [C N E] : Grupuri de documente din producția editorială, care nu sunt nici în bibliotecă și nici nu împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii.
- (8.) [C N E] : Grupuri de documente care nu sunt nici în bibliotecă, nici în producția editorială, dar nici nu ar împlini nevoile utilizatorilor bibliotecii.

Din punctul de vedere al dezvoltării colecțiilor bibliotecii publice, nu toate zonele prezintă interes, de fapt, numai următoarele patru au relevanță expresă:

- zona cu numărul 6 - esențială pentru achiziția prin cumpărare, întrucât este formată din grupuri de documente ce împlinesc nevoile utilizatorilor, nu sunt în depozitele bibliotecii, dar sunt pe tarabele librarilor, deci pot fi achiziționate;
- zonele cu numerele 2 și 3 - importante pentru eliminare.
- zona cu numărul 5 - trebuie avută în vedere pentru o platformă de acțiune care să conțină modalități alternative de selecție, precum achiziția de la buchiniști ori cererile de donație.

Segmentul cu numărul 7, compus din grupuri de documente din producția editorială care nu împlinesc necesitățile utilizatorilor nu mai apare ca fiind vrednic de introdus în ecuația dezvoltării colecțiilor bibliotecii publice, întrucât „exhaustivitatea documentară, la nivelul unei singure unități, reprezintă un ideal retrograd, opus sensurilor epocii” (Stoica, 2005: 177). Bugetul dezvoltării colecțiilor, „plan financiar care precizează ce sumă de bani este disponibilă și cum se intenționează cheltuirea ei” (Stevenson, 1997: 19) în problema dezvoltării colecțiilor bibliotecii, este o funcție operațională numai asupra sectoarelor 5 și 6. Prezumția noastră, ilustrată schematic de figura 2 este că bugetul realizează, inevitabil, un decupaj în interiorul zonelor vizate:

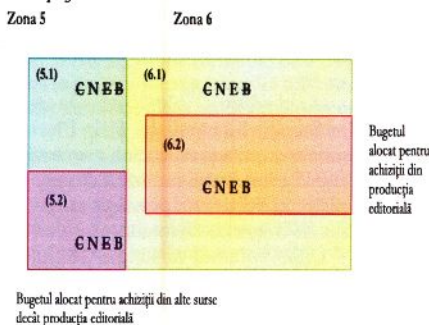

Figura 2 Raporturile dintre zonele 5, 6 și resursele bugetare ale bibliotecii

unde:

B : Există resurse bugetare.

⊖ : Nu există resurse bugetare.

Zonele delimitate sunt:

(5.1.) [C N E B] : Colecții ce ar împlini nevoile utilizatorilor bibliotecii, dar ele nu se află nici în bibliotecă, nici în producția editorială și nici nu sunt resurse bugetare.

(5.2.) [C N E ⊖] : Colecții care nu sunt în bibliotecă, nici în producția editorială, dar sunt alocate resurse bugetare pentru ele, întrucât împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii.

(6.1.) [C N E B] : Colecții din producția editorială, care nu sunt în bibliotecă, pentru care nu sunt resurse bugetare, dar care împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii.

(6.2.) [C N E B] : Colecții din producția editorială, care nu sunt în bibliotecă, care împlinesc nevoile utilizatorilor bibliotecii și pentru care sunt resurse bugetare.

Zonele 5.2. și 6.2. sunt desprinse din ansamblul zonelor 5, respectiv 6, numai în situația în care bugetul nu le poate cuprinde în întregime pe acestea din urmă, o situație foarte probabilă, de altfel, nu doar după opinia lui Ionel Enache: „cea mai gravă problemă cu care se confruntă biblioteconomia românească rămâne lipsa banilor, o problemă generală de altfel” (Enache, 2004: 78).

Acest handicap bănesc are un versu extrem de interesant și important. Fiindcă nu pot achiziționa tot ceea ce ar fi necesar, bibliotecarii dezvoltării colecțiilor bibliotecii publice sunt îndreptățiți să facă o extracție.

Și, oricum ar face această extracție în interiorul zonelor 5 și 6, ei se găsesc în cadrele fișei postului, adică ale competenței profesionale.

Iată unul dintre gradele de libertate (și, pe cale de consecință, de influență socială) ale bibliotecarilor dezvoltării colecțiilor.

Bibliografie

ALEXE, Ionel. *Schimbarea predicatului în dezvoltarea colecțiilor*. În: *Revista Română de Biblioteconomie și Știința Informării*, an 4, nr. 1, 2008, pp. 22-9.

BOUDON, Raymond. *Texte sociologice alese*. București: Humanitas, 1990, p. 211.

Conform ZAMFIR, Cătălin; VLĂSCĂNEANU, Lazăr (coord.). *Dictionar de sociologie*. București: Babel, 1993, pp. 20-1.

ENACHE, Ionel. *Planificarea și organizarea serviciilor de bibliotecă*. București: Editura Universității din București, 2004, p. 78.

STEVENSON, Janet. *Dictionary of library and information management*. Teddington: Peter Collin, 1997, p. 19.

STOICA, Ion. *Criza în structurile infodocumentare: sensuri și semnificații contemporane*. Constanța: Ex Ponto, 2005, p. 177.

VLĂSCĂNEANU, Mihaela. *Organizații și comportament organizațional*. Iași: Polirom, 2003, p. 85.

Ionel Alexe

SEMNAL

RECENZII

BREVIAR

„Literatura pentru copii și tineret”
de Vistian Goia

Autor al „Manualului de literatură pentru copii și tineret” ce se adresa personalului didactic și elevilor liceelor pedagogice, Vistian Goia recidivează la Editura Dacia cu o sinteză a principalelor genuri ale literaturii pentru copii. Acestea sunt exemplificate cu lucrări reprezentative comentate, fiind introduse și o serie de opere care se studiază în perioada post-comunistă: mituri, legende religioase, literatură de dragoste. Volumul se situează, prin conținut și obiective, la confluența literaturii critice cu științele psiho-pedagogice, oferind tuturor celor interesați sugestii de valorificare a literaturii pentru copii sub aspect multiformativ.

Leonora Ioil

„Cum funcționează lucrurile” de Chris Oxlade

O minunată incursiune în lumea tehnicii, o adevărată enciclopedie a faptelor tehnologice pentru uzul profanilor – lucrarea se adresează publicului larg prin surprinderea particularităților inedite ale mecanismelor și mașinilor prezente în viața omului modern. Iar pentru pasionații de lucrări practice sunt oferite peste 100 de posibile teme pentru acasă ce constau în diverse experimente ori în relizarea de copii la scară ale unor mecanisme. Toate aceste proiecte sunt special create pentru a ne ajuta să înțelegem cum funcționează lucrurile!

Iulia Dima

„Copilul lui Noe” de Eric-Emmanuel Schmitt

Apărut la Humanitas în 2008 în traducerea Ilenei Cantuniari, „Copilul lui Noe” este ultimul roman din Ciclul inevitabilului care mai cuprinde „Milarepa”, „Domnul Ibrahim și florile din Coran” și „Oscar” și „Tanti Roz” – volume regăsite mult timp în topul vânzărilor din numeroase țări.

Belgia anului 1942: al doilea război mondial nu și-a hotărât încă învingătorii. Evreii sunt siliți să se ascundă sau să fugă, alternativa fiind lagărul nazist. Cei care nu reușesc să se salveze încearcă măcar să-și pună copiii la adăpost. Micuțul Joseph este un copil de șapte ani cu o fire plăcută, influențat de firea visătoare a mamei sale, cea care dă nume stelelor sau care, alături de tatăl croitor, brodează stele pe paltoane...

Pentru a supraviețui, Joseph este nevoit să-și schimbe numele, să-și ascundă vârsta, să-și renege apartenența etnică și religioasă. El trebuie să învețe să uite, să-și anuleze identitatea, amintirile, chiar familia. În internatul catolic unde este înscris pentru a i se pierde urma Joseph îl întâlnește pe părintele Pons, un om care și-a asumat misiunea de a nu lăsa copiii să-și piardă speranța și credința în Binele absolut. Asemenea lui Noe, salvatorul mitic, și Pons salvează făpturile Domnului din fața cataclismelor istoriei. În catacombele bisericii el construiește o Arcă a spiritului pentru Joseph: o sinagogă unde pot fi studiate Tora și Cabala. Alături de părintele

Pons, micul Joseph se va îmbarca într-o călătorie spre limanul vremurilor tulburi, spre revenirea în matca normalității.

Pentru a supraviețui va fi nevoie ca Joseph să-și suspende elementele de identitate în fața celorlalți, dobândind în schimb, prin mijlocirea părintelui, ceva extraordinar de important, și anume sentimentul participării la o luptă milenară:

„La urma urmei, era vorba despre strămoșii mei, Moise, Abraham, David, Ioan Botezătorul sau Iisus! În vinele mele curgea neîndoelnic sângele unuia dintre ei. Și apoi, viețile lor nu erau fade, cum nu era nici a mea: se bătușeră, strigaseră, plânseseră, cântaseră, riscaseră să moară în fiecare clipă”.

Acesta este mesajul cel mai prețios oferit de „Copilul lui Noe”: reechilibrarea identitară prin reabilitarea strămoșilor, a neamului ca reper ontologic. Iată de ce romanul nu se încheie cu reîntâlnirea lui Joseph cu părintii săi. Acela ar fi fost finalul dacă Schmitt ar fi dorit să scrie o poveste optimistă și atât. Spre surprinderea noastră, atunci când ne credem aproape de deznodământ, asistăm la primul puseu identitar major al lui Joseph, contradictoriu și greu de elucidat: vrea să devină catolic. De abia de aici încolo asistăm la conturarea mizei principale a cărții: portretizarea în tușe fine a unei deveniri interioare.

Un moment sublim al romanului este acela în care Joseph, de-acum trecut prin viață, după ce desparte două bande rivale de copii palestinieni și evrei care se luptau lângă ruinele unei case distruse de un tanc, se apleacă și culege de pe jos două obiecte pierdute de micii combatanți – o kippa și un șal palestinian:

„Am vârat-o pe una în buzunarul drept, pe celălalt în buzunarul stâng.

- Ce faci?, mă întreabă Rudy.
- Încep o colecție.”

Abia în această clipă Joseph conștientizează cu acuitate nemaipomenita lecție primită în copilărie. Abia acum înțelege necesitatea acută a acestor colecții prin care lumea se păstrează neștirbită. De aici încolo Joseph se descoperă pe sine ca purtător al unui mesaj și al unui scop, demne de un om superior, responsabil pentru semenii săi. Copilul lui Noe preia astfel misiunea părintelui său spiritual și duce mai departe mesajul Binelui și al speranței.

Diana Codreanu

„Zilele regelui” de Filip Florian

Anul editorial 2005 a adus în atenția iubitorilor literaturii numele lui Filip Florian. Bine primit de cititori și de critici, romanul său „Degete mici” a fost socotit un debut de excepție, fiind răsplătit cu trei premii prestigioase și fiind apoi tradus în Ungaria, Germania și Polonia.

După volumul nostalgic „Băiuței”, scris în tandem cu fratele său Matei, Filip Florian revine în 2008 la editura Polirom cu un roman foarte personal: „Zilele regelui”. Inspirată din istoria nașterii națiunii române moderne, cartea prezintă „filmul” instaurării prințului Karl de

Hohenzollern-Sigmaringen pe tronul Principatelor Române și lupta acestuia cu haosul valah: praf și noroi, nepăsare și intrigi, lene și ciubucăreală tipice unei societăți turcit-fanariote de la porțile Orientului. Sosirea la București a viitorului rege, primele impresii ale acestuia despre patria adoptivă se împletesc cu istorisirea peripețiilor dentistului său, Joseph Strauss, care îl urmează șapte săptămâni mai târziu.

Zilele regelui sau zilele dentistului? Destinele celor două personaje se definesc și se completează într-o narațiune bipolară. Proaspătul monarh și dentistul descoperă uimiți aceeași lume balcanică, dintr-o altă perspectivă însă. Prințul se identifică firesc cu viața publică la nivel înalt, cu bornele care marchează cotitura majoră a destinului național spre modernitate, în timp ce Joseph Strauss se înscrie într-o devenire personală, intimitatea mic-burgheză nefiind obstrucționată decât de accidente amoroase din viața motanului Siegfried ori, mai rar, de cele ale stăpânului de stirpe regală. Aventurile motanului sentimental triplează cu mult șarm o narațiune și așa cuceritoare: avem de-a face cu registrul bufon (călătoria), cu cel solemn (vizita la Sтамbul, campania din 1877 ș.a.) sau cu cel parodic (epistolele lui Siegfried către stăpânul său – sublimă dragostea pisicească pentru Manastamirflorinda!).

București. 1866 și încă mulți ani...

Străzi, hanuri, chipuri și evenimente surprinse prin detalii pline de savoare. În hoinărelile lui prin oraș, Joseph Strauss face descoperiri interesante:

„Printre romanțuri, versuri și tomuri de știință găsisem undeva o cârtică roșcată, cu chirilice, pe coperta căreia librarul i-a citit *I. Seligher, dantist în Bucuresci: Povățuire pentru curățenia gurii și păstrarea sănătății dinților*. Fusese tipărită în 1828. A cumpărat-o.”

Frazele învăluitoare, muzicale captivează de la primele pagini și ne transpun într-o lume plină de farmec, o lume care încă nu se grăbea, savura micile plăceri ale vieții și lua totul așa cum era dat de Cel de sus.

Carte seducătoare, „o bijuterie de roman” (Radu Cosașu) lucrat „cu pasiune și migală de orfevrer” (Carmen Mușat), „Zilele regelui” ne propune experiența unei lecturi răcoritoare ca o dimineață de primăvară.

Dana-Camelia Berariu

O carte fundamentală: „Corectitudinea morală – căutăm cu disperare valori” de Jean Sevilla

După *Terorismul intelectual* și *Corectitudinea istorică* editura Humanitas ne oferă încă un regal marca Sevilla, o carte limpede ca apa de izvor și la fel de răcoritoare pentru omul mileniului III aflat într-o permanentă căutare a reperelor și valorilor fundamentale. Coordonatorul colecției *Zeitgeist*, Vladimir Tismăneanu, salută apariția acestei lucrări în limba română „cu gândul la tinerii de astăzi”, numindu-l pe autor „voluntar în rezistența franceză contra noii religii seculare numite *corectitudine politică*”.

Nevrând să vă răpim plăcerea unei lecturi absolut speciale, vă oferim doar câteva fraze înroșite în focul disputelor aprinse în societatea franceză a ultimilor 30-40 de ani :

„Corectitudinea morală : o morală revizuită de corectitudinea politică...”

Eșecul sistemului școlar se află în centrul crizei societății noastre...

Pentru a salva plăcerea trebuie să învățăm din nou care ne sunt limitele. Pentru a salva dorința trebuie să redescoperim tabuurile. Pentru a salva libertatea, să restabilim autoritatea...

Oare vom revedea vreodată statul mânat de dorința de a sluji Franței, și nu de ambiții trecătoare? Să sperăm...

Avem nevoie de o morală. Nu de valoarea de contrabandă a corectitudinii morale, ci de valori autentice, de *buna și străvechea morală a părinților noștri*.”

Sună familiar cumva? Bineînțeles, vor exista reacții de genul capra vecinului ori „lasă că nici cu ăștia nu-i mare scofală”, dar specificul latin de tip dâmbovițean și mentalitatea balcanic-fatalistă întrunesc condițiile perfecte, alături de politicianismul nostru de mahala, pentru a imita cu multă grație tot ce este mai urât și mai nociv în realitatea societății alienante de tip occidental.

O carte ca un bisturiu, un diamant care iluminează beznă minților rătăcite în tranziție, o oglindă necruțătoare și o patetică pledoarie pentru normalitate în același timp, „Corectitudinea morală” ne transmite un mesaj axiologic uitat de mulți dintre noi :

„Să reînvățăm să educăm. Ceea ce presupune, în primul rând, să abandonăm iluzia bunătății naturale a omului”.

Lectură bună vă urăm!

Ștefan Pleșoianu

**„Construirea socială a realității :
tratat de sociologia cunoașterii”**
de Peter L. Berger și Thomas
Luckmann

Colecția „Cărți cardinale” a editurii Art din București reunește lucrări de referință din sfera științelor umaniste și sociale, cu accent pe studiul conceptelor și interpretarea semnificațiilor lor. După sinteze și studii semnate de Th. Adorno, Harold Bloom, Alain Touraine sau Pierre Bourdieu, editura propune cititorilor traducerea unei opere fundamentale pentru cercetarea sociologică : „Construirea socială a realității : tratat de sociologia cunoașterii”. Autorii sunt doi renumiți sociologi, Peter Berger și Thomas Luckmann, preocupați în mod constant de rolul pe care îl are cunoașterea în societatea umană. Ei susțin că toate cunoștințele, inclusiv cele mai banale sunt derivate din și menținute de interacțiunile sociale:

„Și ținând seamă de faptul că orice cunoaștere umană se dezvoltă, se conservă și se transmite în circumstanțe sociale date, sociologia trebuie să înțeleagă

procesele prin care acest lucru are loc, în așa fel încât o *realitate* luată ca dată să devină inteligibilă și pentru omul obișnuit. Altfel spus, vom susține că sociologia cunoașterii are ca obiect analiza construirii sociale a realității.”

În cuprinsul lucrării, Berger și Luckmann observă atent realitatea vieții cotidiene. Opera lor este compusă din trei părți : I. Bazele cunoașterii în viața cotidiană; II. Societatea ca realitate obiectivă; III. Societatea ca realitate subiectivă. Succesiunea capitolelor sugerează că societatea se bazează pe relația dialectică dintre realitatea obiectivă și cea subiectivă împărtășită cu ceilalți. Autorii studiază „maleabilitatea organismului uman și susceptibilitatea sa la o interferență social determinată”, lumea instituțională ca o activitate umană obiectivată.

Potrivit celor doi sociologi, existența unui grad mare de simetrie între realitatea obiectivă și cea subiectivă asigură o „socializare cu succes” sau „reușită”. Chiar și așa, socializarea nu este niciodată completă și nu se termină niciodată. Studiul abordează probleme mereu actuale legate de individualism, de identitate ca element-cheie al realității subiective, aflată într-o relație complexă cu societatea. Sunt analizate diversele roluri atribuite individului în societățile moderne.

Cât despre destinatarii acestei cărți fundamentale în cercetarea sociologică și gnoseologică, ei pot fi în egală măsură antropologi, istorici, filosofi, psihologi, sociologi, politologi ori pur și simplu oameni preocupați de înțelegerea relației complexe individ – societate.

Dana-Camelia Berariu

Gunther Grass, un scriitor de citit

Întreaga operă a câștigătorului Nobelului pentru literatură din 1999 a declanșat aprecieri contradictorii, dispute aprinse și chiar manifestări ostile, toate culminând cu mărturisirea șocantă, tardivă: „Am fost desigur un tânăr nazist” – informație ascunsă decenii la rând, Grass militând în același timp pentru denazificare!

Anestezie locală – tradus la editura Univers în 1975, romanul se centrează pe viața profesorului Eberhard Starusch care încearcă să-și anestezieze durerile și frustrările unei vieți eșuate prin

reinventarea la nesfârșit a amintirilor ori prin întoarcerea obsesivă în trecut.

În mers de rac – apărut la Polirom în 2002, relatează un episod dramatic din finalul războiului : scufundarea de către un torpilor sovietic a navei „Wilhelm Gustloff” cu 9000 de pasageri la bord. Sunt surprinse scene de coșmar și din exodul plin de panică al germanilor din fața Armatei Roșii. Mersul de rac este, de fapt, mersul inexorabil al istoriei care marchează destine colective și individuale.

Decojind ceapa – memoriile publicate la Polirom în 2007 sunt de citit nu doar pentru afirmația șocantă menționată deja, ci și pentru a putea înțelege o dramă morală a unui creator în dublu rol, acuzatorul acuzat obligat să se justifice. Citind cartea filă cu filă, precum decojești ceapa pentru a ajunge la miez, descoperi drama copilului Gunther martor al izbucnirii războiului, apoi drama tânărului artist devenit cioplitor în piatră, mai târziu desenator, poet și dramaturg de succes.

Toba de tinichea – roman publicat în Germania în 1959, ecranizarea din 1979 aducându-i lui Volker Schlöndorff Oscarul pentru cel mai bun film, a fost tradus la noi după 30 de ani. Danzigul bântuit de războiul mondial este locul unde evoluează piticul Oskar. La împlinirea a trei ani primește toba de tinichea promisă la naștere și se hotărăște să nu mai crească. Ipostazele lui Oskar fascinează lectorul : copilul-toboșar care protestează împotriva societății; artistul vizionar care dă glas evenimentelor marcante pentru devenirea proprie și pentru cea a comunității; bolnavul internat la psihiatrie care încearcă să-și scrie romanul vieții; autodidactul care învață să citească singur și citește avid o mulțime de cărți. *Toba de tinichea* este un roman al devenirii, iar Oskar un simbol al împotrivrării la orice. Aerul său de copil care se joacă ascunde o inteligență rafinată care își asumă un mod nonconformist de a-și trăi viața.

Pisica și șoarecele este al doilea roman din trilogia Danzigului și se centrează pe evoluția unui grup de adolescenți în timpul războiului. Personajul principal, Joakim Mahlke, orfan de tată, locuiește într-o mansardă sărăcăcioasă cu mama și mătușa sa. Copiii sunt pasionați nu de timbre, fotbal ori cărți de aventuri, ci de nave de război, avioane și tancuri – locul de joacă preferat e un dragor de mine scufundat pe jumătate. Mahlke devine liderul grupului, un model de inițiativă și eroism pentru ceilalți copii dezorientați de o lume care și-a pierdut reperele de umanitate. Dornic să devină un erou, Joakim încalcă toate regulile, este exmatriculat și va ajunge pe front. Și reușește chiar mai mult : eroul nostru devine un instrument activ în propaganda nazistă, un adevărat simbol al celui de-al treilea Reich.

Eugenia Timofticiuc

Harta lumii (sec. XVII) din „Atlas der Grossen Kurfürsten” („Atlasul Marelui Principe Elector”), Berlin

BIBLION

ISSN 1221 - 8855

PUBLICAȚIE EDITATĂ DE BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
"IOAN N. ROMAN" CONSTANȚA

COORDONATOR: DR. LILIANA LAZIA

REDACTOR RESPONSABIL: ȘTEFAN PLEȘOIANU

Tehnoredactare
computerizată:

Aida POPOVICI